

ปาฐกถาพิเศษ

ความท้าทายระบบสุขภาพ ในมือของชุมชนและท้องถิ่น

ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
อดีตนายกรัฐมนตรี

เวทีสาธารณะจากการปฏิบัติการพื้นที่สู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย : ความท้าทายระบบสุขภาพในมือของชุมชนและท้องถิ่น
วันศุกร์ที่ 19 กรกฎาคม 2567 เวลา 09.30-10.15 น. ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการฯ แจ้งวัฒนะ

ความท้าทายต่อนโยบายของรัฐ ในด้านสุขภาพ

นโยบายสุขภาพ
(Health Care Policy)

vs

นโยบายการรักษาพยาบาล
(Medical Care Policy)

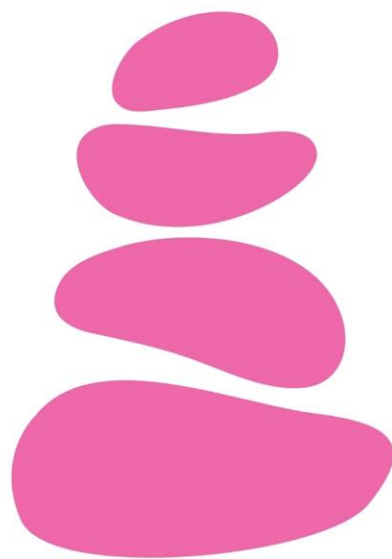

“การจัดสรรทรัพยากรและการจัดลำดับความสำคัญ”

นโยบายสุขภาพที่ดี
(Health Care Policy)

ถ้าเราเชื่อเรื่องนโยบายสุขภาพที่ดี
เราจะมุ่งไปสู่การมีสุขภาวะของคน (Well-being)

ความสมดุลระหว่าง
“คุณภาพชีวิต กับคุณภาพสังคม”

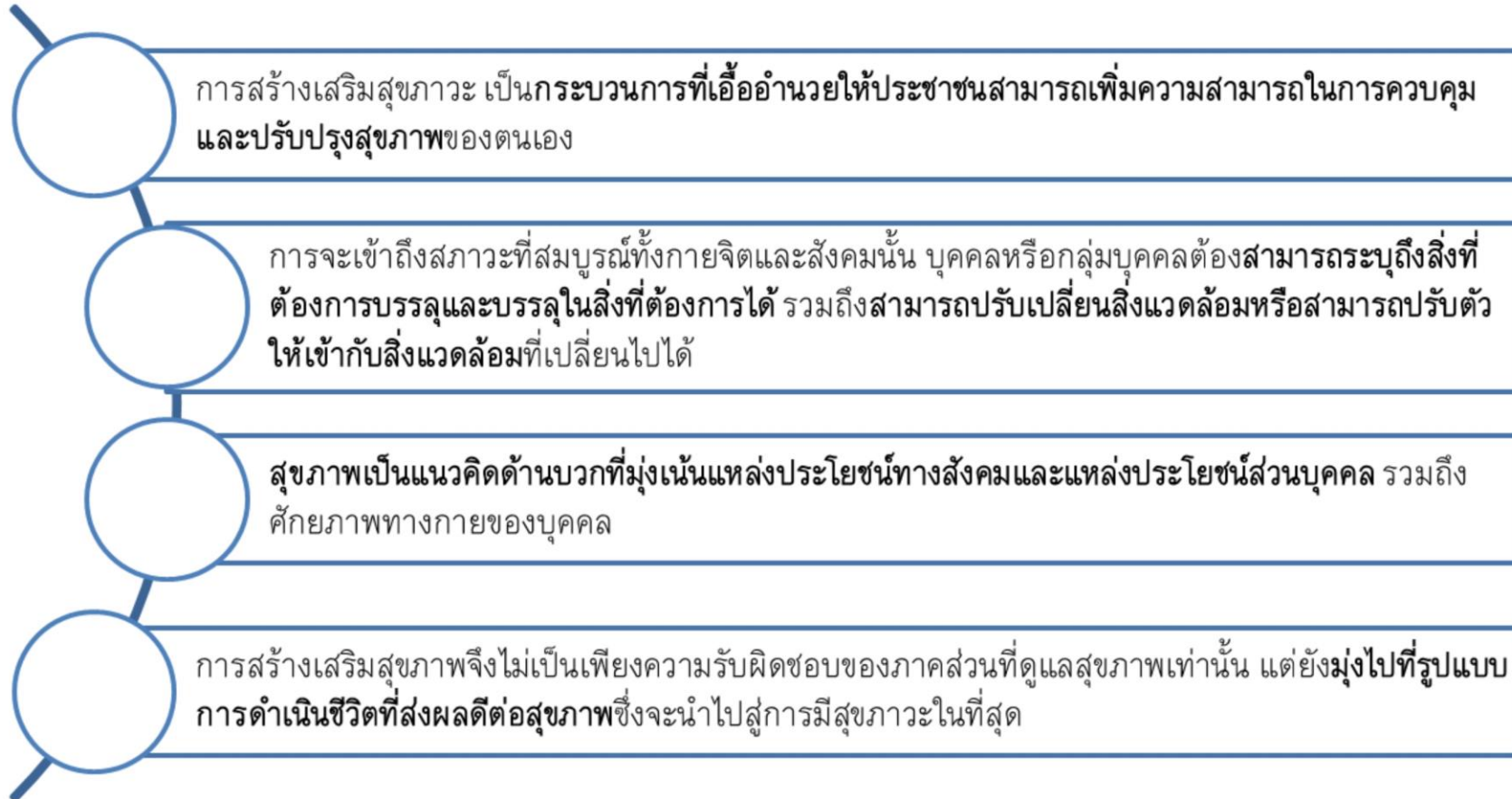

การสร้างเสริมสุขภาพ (Well-Being)

อะไรคือการสร้างเสริมสุขภาพ: (Well-Being)

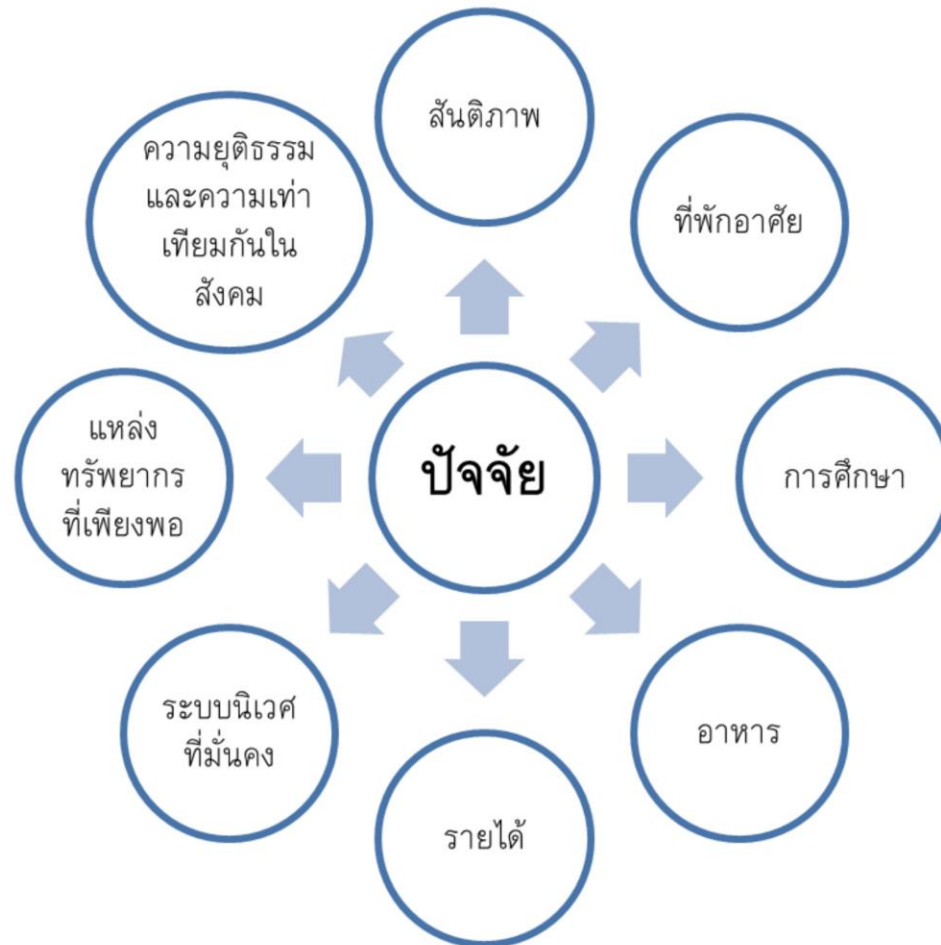
- **กฎบัตรรอตตาวาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ: (Ottawa Charter)**

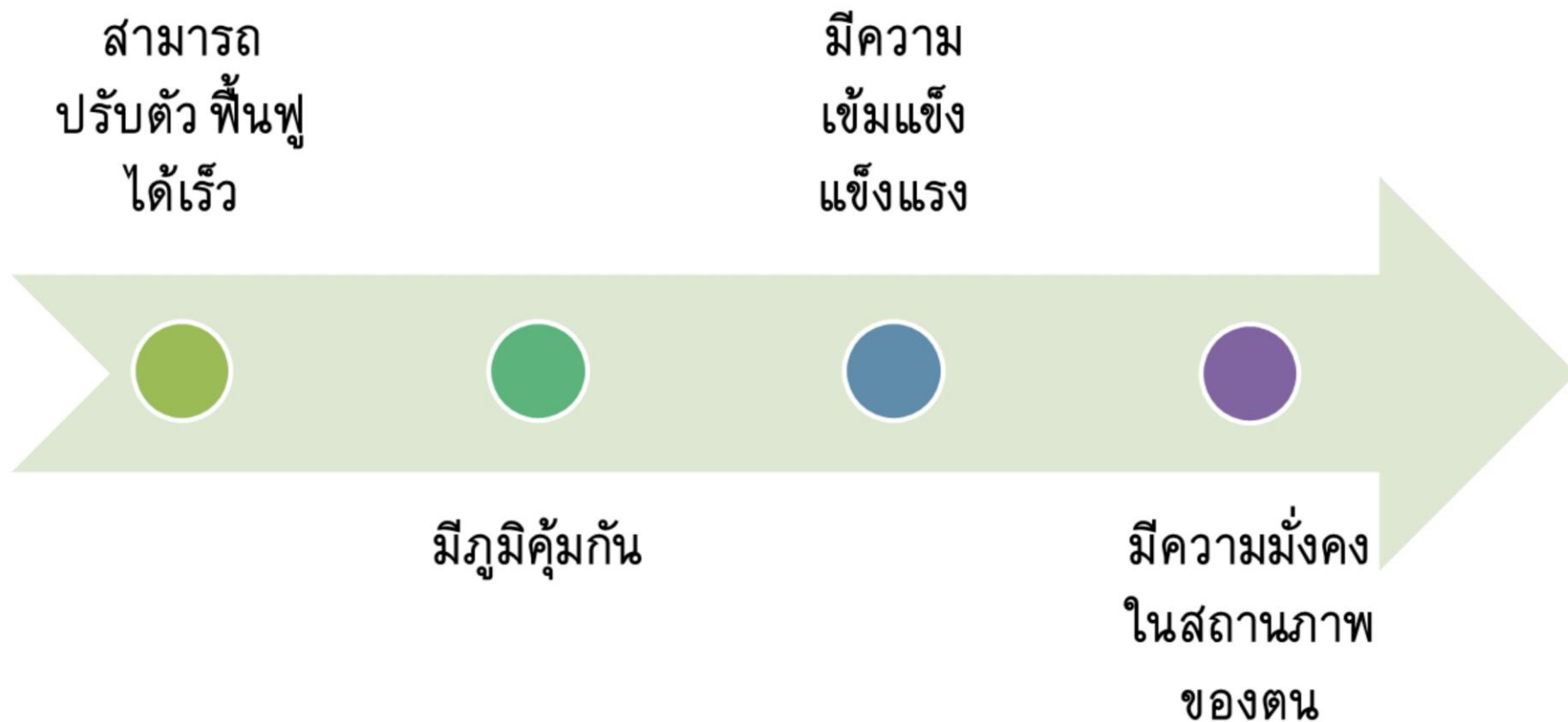
อะไรคือการสร้างเสริมสุขภาวะ (Well-Being)

- ปัจจัยพื้นฐานของการมีสุขภาวะที่ดี

เป้าหมายของการสร้างเสริมสุขภาพ

สังคมที่มีคุณภาพ

คุณภาพชีวิต (QUALITY OF LIFE)

- ปัจจัย 4
- มิติทางสังคม
- สุขภาพ/การศึกษา
- มิติทางเศรษฐกิจ
- ฯลฯ

คุณภาพสังคม (QUALITY OF SOCIETY)

- มีความมั่นคงปลอดภัย
- ทางเศรษฐกิจ-สังคม
- ไม่ทอดทิ้งกัน
- มีความเป็นปึกแผ่น
- มีการเสริมพลัง (Empower)

การเสริมสร้างสุขภาวะ และสังคมคุณภาพ

มิติสุขภาพ คือ การให้ความสำคัญกับค่าพื้นฐาน

“สร้าง นำ ช่อม”

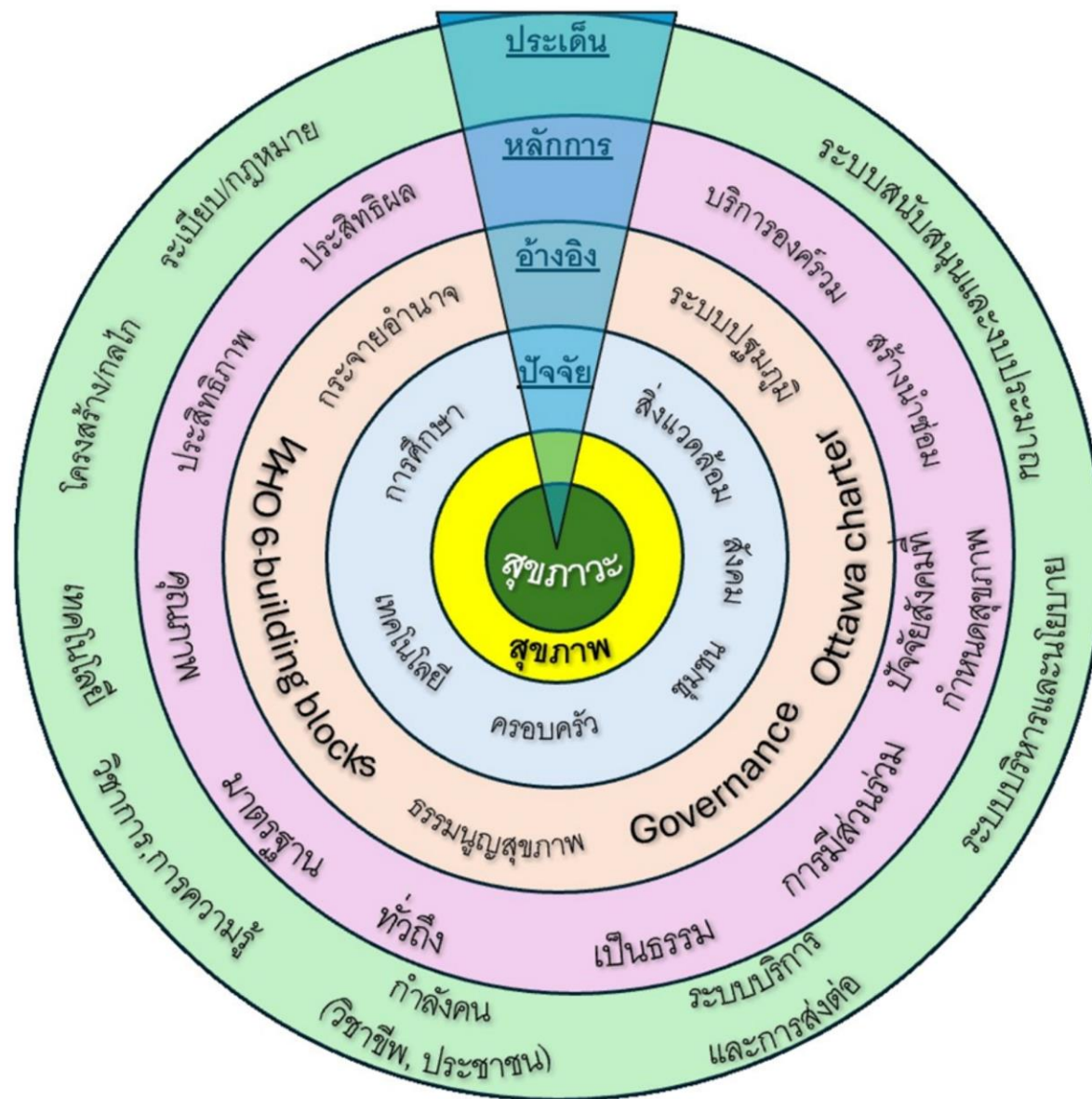
คำตอบ คือ ระบบสุขภาพปฐมภูมิ (Primary Health Care)

พ.ร.บ. กำหนดแผนและ ขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่
ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ

ม. 16 17 18 19 ให้เทศบาลเมืองพัทยาองค์การบริหารส่วนตำบล
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกรุงเทพมหานคร
มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ
เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

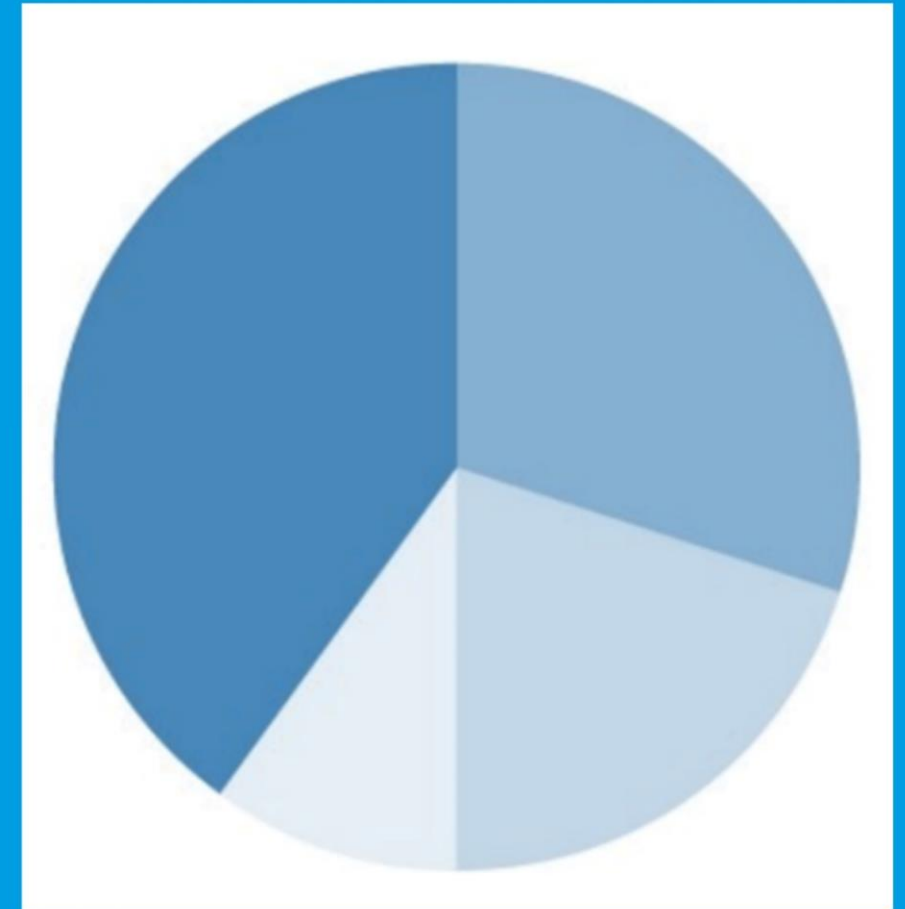
ปัจจัยกำหนดสุขภาพ

(ซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน)

สุขภาพประชาชนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับ...

การกระจายอำนาจ ณ จุดเริ่มต้น พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน “เปลี่ยนไปมาก”

- ความสามารถและศักยภาพของ อปท. และผู้บริหารท้องถิ่นมีคุณภาพมากขึ้น
- สัดส่วนรายได้แก่ อปท. สูงขึ้น (ปัจจุบัน 8 แสนล้านบาท)
- ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของ อปท. สูงขึ้นมาก
- อปท. หลายแห่งมีนวัตกรรมความก้าวหน้าที่ได้ไกลมากขึ้น

ความพยายามการถ่ายโอนงานด้านสาธารณสุข ช่วงปี พ.ศ .2545

ก่อนการ
มีระบบ U.C
(Universal Coverage)

ถ่ายโอนสถานี
อนามัย/ร.พ.อำเภอ/ร.พ.จังหวัด
ด
(ปฐมภูมิ ทติยภูมิ และตติยภูมิ)
“พวงเล็ก” VS “พวงใหญ่”
“พวงบน” VS “พวงล่าง”

การเกิดโครงการนำร่อง
“กสพ.”(คณะกรรมการ
สุขภาพอนามัยระดับพื้นที่)
จำนวน 10 จังหวัด
ในที่สุด....
“ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง”

การถ่ายโอนระบบสุขภาพปฐมภูมิ (รพ.สต.) ในปัจจุบัน

เป็นความท้าทายต่อความสำเร็จ...

กระบวนการถ่ายโอน

- ราบรื่น คน/เงิน/กฎหมายที่มีประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์
- มีการออกแบบระบบสนับสนุน
- กลไกที่จัดตั้งขึ้นทำหน้าที่

การรักษามาตรฐาน
การปฏิบัติงาน

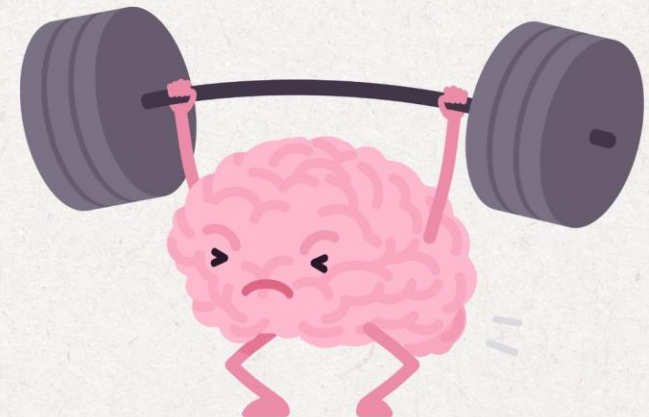
- คุณภาพการให้บริการไม่น้อยกว่าเดิมหรือดีกว่าเดิม
- การเชื่อมโยง ปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ อย่างราบรื่น

ผลลัพธ์/ผลกระทบ
ของการถ่ายโอน
ระบบสุขภาพปฐมภูมิ

- ระบบสุขภาพโดยรวมของประชาชนดีขึ้น

ภาพแห่งอนาคต?

ภาพแห่งอนาคต

เราจะทำให้ระบบสุขภาพนำไปสู่สุขภาวะได้อย่างไร??

รพ.สต.

ศูนย์สุขภาวะตำบล

อสม.

อาสาสมัครสุขภาวะหมู่บ้าน

อปท. สามารถเชื่อมโยงการทำงานในทุกมิติ เพื่อสร้าง “สุขภาวะ”

ของประชาชนได้ดีที่สุด

การทำงานที่ “เชื่อมต่อ” ครอบคลุม-ชุมชน

ความคาดหวังต่อ รพ.สต.

ระยะการปรับตัวการถ่ายโอน

- ปรับบทบาทการทำงานภายใต้บริบทใหม่
- กำลังคนมีขวัญ กำลังใจ
- มีโอกาสปรับงานให้สอดคล้องกับบริบทมากขึ้น

ระยะการทำตามบทบาทหน้าที่ รพ.สต.

- ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ (Well-function)
- ตอบสนองสภาพปัญหาที่หลากหลายตามความแตกต่างของพื้นที่

ระยะก้าวหน้า

- ขยายบทบาทหน้างานครอบคลุมมิติสุขภาวะมากขึ้น

Keyword

- Betterment
- Enlarge / Cover large (ครอบคลุมทุกคน)
- Enrich (Deepening) ทำงานเชิงลึกกับปัญหาที่ซับซ้อน
- Innovation (นวัตกรรม)

เป้าหมายปลายทางสุดท้าย

ถ้าทุก รพ.สต. ตอบใจทย์

สุขภาพดี ➤ สุขภาวะดี

สุขภาวะ Health Care Policy และมี **ความหมายมากขึ้น**
และจะช่วยสร้างความเข้มแข็งในประเทศโดยรวมในที่สุด

Thank You

